

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK LI. Ч. 142. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СІТІ, вівторок, 25-го липня 1944.

No. 142. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, July 25, 1944.

VOL. LI

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: ВЕrgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕrgen 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

МОНЕТАРНО-ЕКОНОМІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ ПОКІНЧЕНА З УСПІХОМ

БРЕТОН ВУДЗ (Нью Гемпшир). — Делегати на Монетарно-Економічну Конференцію, що радила три тижні над стабілізацією монети і закладанням світового банку після війни, покінчили успішно свою працю й розішлись одні до Нью Йорку інші до Вашингтону. Кінцеві наради принесли розв'язку неполадженого питання про висоту закладового капіталу для світового банку, бо представники Сосетів нагло зголосили, що Росія годиться на призначений їй неї уділ у світовому банку у висоті \$1,200,000,000. Внаслідок цього світовий банк буде мати \$9,100,000,000 закладового капіталу. З цієї суми треба буде виплатити лише 20% при закладанні, а 80% стягнуть, коли зайде потреба. До закладового капіталу лише 2% треба буде заплатити в золоті або в американських доларах, а решта в монеті того краю, що платить. Банк випустить 100,000 уділів рівновартості по \$100,000, а капітал може бути підвищений в міру потреби.

Рішення Советів збільшити свій уділ до \$1,200,000,000 замість обіщаних \$900,000,000 викликало корисне враження на делегатів і загально думают, що це є дипломатична перемога Советів. На цій підставі Росія буде могла дістати пропорціонально високу гарантію на позички, які вона дістане на розбудову свого повоєнного господарства.

СЕНАТОР ГАРІ С. ТРУМЕН ДІСТАВ 1,031 ГОЛОСІВ НА ВІЦЕПРЕЗИДЕНТА.

ШКАГО. — Після докладного обчислення голосів, що їх віддано на кандидатів на віцепрезидента на демократичній конвенції в п'ятницю 20. липня, сенатор Гарі С. Трумен з Мисури дістав 1,031 голосів з делегатів. Проти кандидата Генрі А. Волес 105 голосів. Трумен переміг перемогти вже на другім баллоті і в той спосіб покінчилася завзята боротьба і напруження в Демократичній Партії. Після закінчення конвенції на нічній засіданні в п'ятницю 20. липня вибрано поновно Роберта Е. Ганегана предсідником Краєвого Комітету Демократичної Партії й начеркнено план передвиборчої кампанії.

ПІДВИЩЕНО ПАЙКИ НА МАСЛЮ.

НЮ ЙОРК. — Бюро Адміністрації Цін проголосило, що пайки на масло підвищено з 12 точок на 16 на фунті. Внаслідок цього товариство власників ресторанів виявило побоювання, що приїде до заведення безмаслових обідів по ресторанах.

ПЛЯНУЮТЬ ЗНЕСЕННЯ ПОДАТКІВ ВІД КОРПОРАЦІЙ.

ВАШІНГТОН. — У змаганні до одноцільного федерального податку Краєве Товариство Для Плянуння вийшло з пропозицією, щоб зрести податок від корпорацій, а обмежитися лише до стягання податку від особистих заробітків одиниць. Таку пропозицію виробив Бардслі Румль і Крешен Соу в переконанні, що відтяження корпорацій від податків спонукає підприємців до бізнесової активності і причинитися до піднесення добробуту краю.

Учасі дискусії обговорено теж висоту річного бюджету Злучених Держав. Бюджет мав би досягнути висоти 18 біліонів доларів річно і його можна збільшувати, коли загальний прихід краю досягнучи висоти 140 біліонів доларів і колиб число зайнятих людей при роботі внісело 55,000,000.

БУДУТЬ ПРОДАВАТИ ФЕДЕРАЛЬНУ ЗЕМЛЮ ПРИВАТНИМ ОДИНИЦЯМ.

ВАШІНГТОН. — Федеральний уряд буде продавати малими пайками земельні посілости, які набув вчасі війни для оборонних цілей. Землю будуть могли купувати приватні одиниці, які самі будуть на ній господарити, або заводові фермері. Пороблено вські старання, щоб виключити спекуляцію землею або скуповування землі багатими підприємцями. Ціна землі буде уставлена відповідно до цін, які панують в околицях де земля положена. Єдине застереження при продажу буде це, що на випадок воєнної потреби уряд буде мати право викупити її назад. Бувші власники земель, які відпродали землю урядови, можуть її відкупити по теперішній ціні.

ХОЧУТЬ РОЗБУДУВАТИ 3,000 ЛЕТУНСЬКИХ МАЙДАНІВ.

ВАШІНГТОН. — Асистент секретаря торгівлі Вільям А. Борден виявив, що Комісія Цивільного Повітрянства готова звернутися до конгресу з домаганням призначити біліон доларів на розбудову 3,000 летунських майданів для приватного й урядового повітрянства з цим, що ці майдани на випадок потреби будуть теж служити для воєнних цілей. Програма розбудови обійме 5 літ і 1,827 міст.

200 американських агенцій підготовляють мир

НЮ ЙОРК. — „Твентіет Сенчюрі Фонд“ перевів досліди над цим, кілька американських агенцій займається підготовою світового миру. Зо звітів показується, що в Злучених Державах існує 197 різних агенцій, які в один чи другий спосіб розроблюють плани миру. Між ними є 39 урядових установ, а 158 приватних. Між приватними находится такі установи, як Американська Педагогічна Рада, Комісія для Студій Організації Миру, Краєве Бюро для Економічних Дослідів, Форен Полісі Асошіейшен, Ресел Сейлж Фавндейшен, та Сошел Саяенс Рісирч Кавісала. Є ще теж окремі бізнесові та робітничі агенції для спеціальних цілей.

З урядових установ, що плянують мир треба в першу чергу згадати департамент стейту, Раду Стейтових Урядів, департамент торгівлі, Федеральну Агенцію Забезпечення, Закордонну Економічну Адміністрацію, Бюро Воєнної Мобілізації, Адміністрацію Ветеранів, обі комісії закордонних справ у конгресі, і ін.

СЕКРЕТАР ГОЛ ПРО ВІДНОШЕННЯ ДО АРГЕНТИНИ

ВАШІНГТОН. — Секретар Гол вислав ноту до голов американських посольств в Південній Америці в справі відносин Америки до Аргентини. Нота є наче відповіддю на зажадання аргентинського уряду, вислано до уряду Злучених Держав за посередництвом уряду Чіле, в якій Аргентина жалується на незрозуміле трактування її урядом Злучених Держав та на відкидання своїх послів з Аргентини. Докладний зміст американської ноти не оголошений, але звісно, що секретар Гол вяснює, що аргентинський уряд допустився деяких актів, які виходять на користь ворогів Злучених Держав.

ЯПОНІЯ НЕ БУДЕ ЗАЧІПАТИ РОСІЇ

ВАШІНГТОН. — Федеральна Комісія для Комунікації переловила депешу японської пресою агенції Домей, в якій сказано, що новий прем'єр Японії Куніакі Койсо на конференції з газетярми заявив, що Японія буде далі мати на увазі спільні воєнні цілі з Німеччиною. Волночас заявив Койсо, що Японія буде втримувати приязні відносини з Советами і зробить все, що в її силі, щоб не провокувати Росії. Потім додав, що Японія буде старатися втримувати приязні зносини з нейтральними державами, щоб вони могли співпрацювати з Японією.

Гітлер апелює до армії за лояльність

ЛОНДОН. — Адольф Гітлер видав апел до німецької армії, в котрім взиває її остати лояльною й поховати відважно аж до перемоги. Він каже, що мала група офіцерів без скрупулів збунтувалася проти нього, але їх бунт здушено.

До Стокгольму прийшли вісти, що чистка серед вишого офіцарства німецької армії, що її переводить Гімлер, вже захопила понад сотку генералів. Страчено всіх офіцерів, яких тільки запідозрено за симпатії до бунту проти Гітлера.

Німецькі командири, що осталися лояльними Гітлерови, виступили негайно зо заявами лояльності. Заграничні газети помічують, що між ними не має найвизначніших німецьких полководців цієї війни.

АЛІАНТИ ПРО НІМЕЦЬКУ РЕВОЛґУ

ЛОНДОН. — Бритійська Радіова Корпорація подала у суботу офіціальну заяву Аліантів про німецьку револґу. Сказано в ній: „Ми похвалемо думку генералів (що Німеччина війну програла), але не їх мотиви. Ми привіталиб масовий рух у Німеччині за закінчення війни дорогою здачі“.

Московські газети пишуть знагоди німецької револґи, що події в Німеччині виділо досягнули критичної стадії. Такого заломлення в німецьких рядах навіть Гітлер не потрапить загойти.

У своїй промові до британських воєнків, виголошеній підчас візиту на французькій фронті, прем'єр Чорчил назвав німецьку револґу революцією та заповів прискорення кінця війни.

ЩЕ ОДИН ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД

ЛОНДОН. — Московське радіо сповістило, що на звільненій від німецької окупації польській території урядники Польського Комітету Національного Визволення почали перебрати владу й заряд краю. Польський комітет видав відповідну заяву, датовану в Холмі в суботу, 22. липня.

У цей спосіб можна вважати вже доконаним фактом встановлення конкурентного уряду для польського уряду в Лондоні. Урядники Комітету Визволення підлягають центрові в Польщі, а не поза границями.

ПАПА ОСУДЖУЄ КОМУНІСТИЧНО-КАТОЛИЦЬКИЙ РУХ

РИМ. — Папа виголосив промову до Клубу Св. Петра й в ній осудив ново створений комуністичний католицький рух. Попереднього дня проти об'єднання католицької й комуністичної доктрини виступив орган Ватикану, Оссерваторе Романо.

І СОБАКИ МОЖУТЬ ПОСЛУЖИТИСЯ НА ВІЙНІ. Новий вжиток для собак на війні найшли британські саперські війська. Вони вживають собак для відкривання невеликого типу сухоземних мін. При добрих умовах 20 псів може очистити 200 ярдів простору за пів години. Де собаки занюхали міну, воєнки зо собаками кладуть білу шапку; йдучи за ними воєнки заріз беруться до делікатного завдання усувати міни.

ЧЕРВОНА АРМІЯ НА СЯНІ

ЛОНДОН. — Проникаючи з великою скорістю крізь валячіся ворожі лінії, червона армія дійшла вже до міста Люблина, що лежить усього 25 миль від ріки Висли, а далі на полудни дійшла коло Лазорів і Висоцька до ріки Сяну.

У п'ятницю московський комунікат говорив про заняття повітового міста Дивина коло Берестя та волинського міста Шацька, та якої сотки містечок. У Львівщині червона армія заняла: Угнів, Журавці, Любичу Королівську, Верхрату, Потиліч, Промлів, Вязово, Зашків, Лагодів, Свірж, Жуків, Гробиці, Зборів; у Тернопільщині: Бучач, Козову, Золотники, Ленцівну, Менделівку, Курдванівку, Озеряни, Соколів, Язловець, і Дуливе. Суботній комунікат говорить про заняття міст: Холму, Томашева й Рави Руської, ак також Любачева, Горинця, Цішанова, Дахна, Олещиці, Ликовця й Сірева, у Львівщині, та Бережан, Підгаєць, Монастириск, Короща й Золотоного Потока у Тернопільщині.

Ще пізніші комунікати говорять про заняття червоною армією: Сіяччи і Каменця коло Берестя, далі про наступ на захід від Рави Руської й заняття Любачева, про наступ на захід від Володимира Волинського й заняття Грубешова, Ярославця, Тератина, Тарбінна, Сагірина, Турковець, Ляшова, Городиславич, Західної, Бендриза; Тайногороду коло Рави Руської, як також: Лазорів, Боровина, Шишкова, Добровиці, Рудки, Доброї, Вязовиці, Висоцька, Нової Греблі, Кориниці й Сухорова. Деякі відділи червоної армії вже перейшли ріку Сяну.

При ліквідації німецьких позицій коло Бродів взято в полон 15,000 німців і вбито 30,000.

АМЕРИКАНЦІ БЮТЬСЯ НА ВУЛИЦЯХ МІСТА ПІЗИ.

РИМ. — Аліантська п'ята армія, зложена з американських військ, доперда вже до італійського міста Пізи й заняла вже його південну частину, положену на лівому березі ріки Арна.

Цілий південний беріг Арна аж по море находится в аліантських руках. Восьма аліантська армія відбивала поважні атаки ворога здовж Тибру й кодо Адриятіку.

БРИТИЙЦІ І ГРЕКИ ОКУПУЮТЬ ОСТРОВ.

ЛОНДОН. — Грецькі й британські командоси доконали відважного впаду на ворога на Єгейськім морю. Вони підіхали нічю під острів Смії, що лежить на південно-східній частині Єгейського моря, на північ від великого острова Родеса, перебили всю німецьку залоту й окупували острів.

БОЄВИКИ КУРСЮТЬ МІЖ ІТАЛІЄЮ І УКРАЇНОЮ

ЛОНДОН. — Аліанти вислали з Італії до американських баз у советському союзі перший відділ боєвих літаків. По дорозі вони звели бій з ворожими літаками, котрі вилітають проти аліантських бомбовиків, що по дорозі між Італією й Росією бомбардують румунські нафтові терени. Перший відділ знищив по дорозі 41 німецьких літак.

ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ВЕЛИКИЙ БІЙ У ФРАНЦІЇ.

НАЙВИЩА АЛІАНТСЬКА КВАТИРА ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Бритійські війська прогнали німців з Емевіля, що лежить 6 миль на полудневий схід від Каену та зробили теж поважний пролом у ворожій оборонній лінії.

Генерал Монтгомері видимо стягає в ці околиці нові сили, приготувляючи до нової офензиви. Американці відбивали ворожі атаки коло Севра.

АМЕРИКАНСЬКІ УСПІХИ НА ГВАМІ.

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Американці мали поважні успіхи на Гвамі. Вони заняли острів Кабрас і місто Піті та зізолували півостров Ороте.

Американські втрати в суботу вносили: 348 вбитих, 1,500 раних і 110 пропавших.

АМЕРИКАНСЬКА КАМПАНІЯ ВЖЕ ЗВЕРТАЄТЬСЯ НА ФІЛІПІНИ.

Від унадку Корехідору (6. травня 1942 року) в американських воєнних комунікатах уперше появилися знову Філіппінські острови, коли американська фльота сповістила, що бомбовики з південно-західного Паціфіку затопили японський корабель 70 миль від філіппінського острова Мінданао.

ПОХОРОН АМЕРИКАНСЬКИХ ЛЕТУНІВ В УКРАЇНІ

АМЕРИКАНСЬКА БАЗА В СОВЕТСЬКІМ СОЮЗІ. — Серед верб і тополь України, коло американської бази в советському союзі, похоронено американських летунів, лютенанта Реймонда Естла й летунського офіцера Йосифа Лукачека, що згинули 21. травня підчас німецького рейду на базу.

На гробі вставлено хрести, а на цвинтарі вивішено американський прапор. Довколаччі люди піклуються гробами.

ШУКАЄТЕ ПРАЦЮ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі“.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 - 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакції не відповідальні.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЄДНІСТЬ І БОМБИ

Від вітвірка воєнної через кільканадцять годин Німеччина зірвала свої заграничні телефонічні поєднання. За той час Німеччина була зовсім відтята від зовнішнього світу. Що діялося в ній, ніхто поза границями не знав. Для світу вона темним гробом. Люди в середині Німеччини не знали певної й тільки, бо не знали певно про перервання телефонічного зв'язку зо світом.

Коли потім нацистичний уряд подав перші вісті про причини цього зривання зв'язків зо світом, світ довідався про справді сенсаційну подію: На Гітлера, вождя Німеччини, її неподільного диктатора, зроблено бомбовий захват. Гітлер вийшов з нього майже неушкоджений, хоча кількох з його прибічників дорядників ранено, деякого важко. Стільки знаємо зо заяв самого нацистичного уряду та з того, що Гітлер потім промовив самий радіом.

По за те ледво чи можемо сказати, що знаємо певно шось більше. Не знаємо передусім зовсім певної відповіді на перше питання, яке вістка насуває кожному: хто зробив захват? Гебельс зараз поспішився сказати, що Аліянті, але йому завдав зараз брехню самий Гітлер, котрий сказав, що захват вийшов з кругів високого офіцериства, котре хотіло покінчити війну. На стільки Гітлерова заява заперечує Гебельсову версію, на стільки вона правдива: Аліянті певно не мають доступу до постою Гітлера. На стільки вона правдива поза те, не відомо.

Гітлер каже, що він почав уже "чистку" серед противного йому офіцериства, отже не виключене, що цілий захват був упрянований серед прихильників Гітлера, аби дістати притоку до "чистки" тих генералів, які противляться Гітлерові, а які певно незадовго "вичистили" би самого Гітлера. Що такі річі можливі в нацистів, знаємо з того, як нацисти піддали парламент, аби мати підставу "вичистити" комуністів. Знаємо теж, як у середині 1934 року Гітлерівці зробили "чистку" в своїй партії.

Якби не було, себто чи генерали справді пробували вбити Гітлера, чи Гітлер випереджує захват офіцериств на себе й штучним провокаційним захватом на себе добуває собі претенсію для перебиття офіцериств, справа виглядає для Німеччини кепсько. Нема сумніву, що в Німеччині йде боротьба, як бачимо на смерть і життя, між керманіями армії та керманіями нацистичної партії. Ця боротьба є дальшою ілюстрацією, як до божевілья брехливою є ціла ця нацистична бляга, що того роду ідеологія об'єднує націю. Замах показує, що Німеччина ще ніколи не була так розбита на два крайно ворожі табори, як вона є тепер. Підчас коли ми в Америці можемо через просте віддання голосу вибрати бажаного нами керманія держави, в державі, що хвалиться найвищим об'єднанням всіх груп, вирішується такі річі скритим мордом серед верхівки держави.

Звісно нам жаліти сприводу цього нема причини. Чим лютіше будуть себе поборювати в середині наші вороги, тим скорше завалиться їх збройна сила та тим скорше скінчиться війна, тим скорше вернеться домів наші сини, мужі й брати.

ЧЕТВЕРТА КАНДИДАТУРА РУЗВЕЛТА

Переживаємо небувалі події в історії, а в парі з тим, і небувалі події в історії Америки. Одні події, тобто всесвітні, можуть мати вплив на другі події, тобто на американські події і так багато людей на них задивляється. Та всеодно, з яких причин це сталося, а факт останеться фактом, що в четвер 20-го липня 1944 року на конвенції Демократичної Партії в Шікаго поставлено вчетверте кандидатуру дотеперішнього трикратного — без перерви — президента Френкліна Делано Рузвелта. Перед ним не було навіть спроби в Злучених Державах ставити кандидатуру три рази ра-по-раз того самого президента.

Історики, що пишуть життєписи осіб, або як то кажуть біографії людей, все застановляються над часами, в яких якась історична людина живе і звичайно приходять до висновку, що серед таких обставин така й така людина могла це й те осягнути. Таке саме міркування треба приложити теж і до діяльності Френкліна Делано Рузвелта. Він стоїть на чолі нації вже третій раз, а в проводі своєї партії в четвертий раз. Загальна опінія така, що це випадкові часи, тому й виймово треба поступати в справі проводу.

Одначе треба приглянутися цій справі ще й з іншої точки. Насамперед з особистої. Чей нема сили, яка приневолила Рузвелта кандидувати вчетверте, коли він не хотів би. Отже власна воля людини є теж рішальною в демократичних громадянствах. Про Рузвелта пишуть, що він любить політичну гру і вже від 35 літ посвячується їй без перестанку. Він так привик грати провідну роль, що йому було б ніяково відказатися від неї, коли до цього є нагода. А це багато значить в діяльності людини. Бо "сидувати конем не доробиться". Як хто не любить якогось заняття, а береться до цього лише з konieczности, то він сповняє свої обов'язки як "лихий наймит". Крім охоти треба ще мати підготову до цього. А родина Рузвелтів має вже традицію в політиці. Отже ця традиція помагає й Френклінові Рузвелтові в його діяльності. Це не мала справа стрічатися з іншими провідними людьми світу й на спілку з ними розв'язувати проблеми, які мають вплив на формування історичних подій і на долю цілого людства. З такого боку Рузвелта, треба признати, що во-

на щасливо підібрана, не зв'язуючи на деякі невдачі в минулому. Але як загалом можливе вининити невдачі в такій складній праці, як праця теперішнього президента?

Друге питання, яке запрятують громадяни, що займаються природними справами, є це, чому то Демократична Партія ламає історичні американські традиції і ставить наперед утретє, а тепер учетверте того самого кандидата на президента? І це така партія, яка вже є при кермі великої держави безперервно 12 літ, отже мала нагоду виховати людей, зрілих і фахових до ведення національної чи там державної політики! Тут треба пригадуватися над різницями в самій партії, щоб зрозуміти, чому демократи не хочуть ризикувати з іншим кандидатом. Остоею Демократичної Партії є аристократичне громадянство з південних степів, де з засади нігрів не допускають до голосу. А в північних степах Демократична Партія просла в силу на чужинним примігрованим елементі, який перемінявся в промислову демократію. Отже як тут погодити аристократично наставлених південних панів із порослими в силу робітниками й підприємцями з північних степів? Це знана з історії справа, що конвенції Демократичної Партії в минулому відбувалися все під загрозою страшного роз'єднання і лише якась історична konieczність приневолювала ці розбіжні сили зійтись разом та згодитися на такого кандидата, який мав би вигляд на вибір. Колиж трапився кандидат, який може всі ті суперечности погодити, то партія розуміє свій інтерес і користується з нагоди.

Який же інтерес самої партії? Нема що закривати факту, що в демократичних суспільствах не легко втриматися при владі. А хто раз добув владу, того аспірація ростуть. Яких 2,000 вищих урядовців і яких 100,000 нижчих, що заняли становища в федеральних урядах і мають постійну роботу — "джаби" — це теж людський елемент, який треба брати в рахубу в політиці. Як уже Демократична Партія наладнала відносини в краю, перевела нарід через небувалу економічну кризу і може виказатися якимись заслугами, то було дивом, як би ця партія не використала нагоди і не пробувала накинути цілій нації переконання про свою важкість та про спосібність перенести дальше нарід до високих

Микола Чубатий.

Як Збруч річку проходили...

Дня 16-го липня минуло двадцять п'ять літ від одної болючої нової української історії. В тім дні Українська Галицька Армія після бравурного Першого Листопада 1918, після очайдушної Чортківської Офензиви з червня 1919 мусіла покидати рідну землю, ближчу свою батьківщину та перейти на простори ширшої Всеукраїнської Батьківщини, на Велику Україну. Не дивлячися на свій героїзм, Галицька Армія не могла встояти проти численнішої та технічно вище вивіреної польської армії Галлера та була приневолена залишити Західну Україну. Встояти не було сили...

З пораненим серцем покидали Західну Україну.

З глибокою раною на душі та з підшептом зневіри в справі, за яку доси боролися, сини Галицької України наближалися до Збруча.

"Ой зажурились Стрільці Січові, як Збруч річку

ідеалів з тим самим президентом.

А вкінці приходять ще загально національний, краєвий чи державний інтерес. Кожен американець почуватися гордим, що в такому всесвітньому потрясенню, як ось тепер переживає людство, Америка веде провід і має надію стати упродові цілого світу на довгі часи в майбутности. Демократична Партія переконує американське громадянство, що це сталося лише завдяки президентові Рузвелтові, який знав, як повести нарід у внутрі краю і створив свого роду еліту в Новім Розподілі до наладнання відносин. Колиж відносини були наладнані в краю, він як твердить, вмів присвятити тільки часу на закордонні відносини, підібрати відповідних людей і з ними наладнати воєнне діло, а з тим і всесвітню політику до такого стану, що на Рузвелта глядять у всесвітні як на спасителя людства. Отже це все мусіла використати Демократична Партія при нагоді перевибору кандидата на президента і з таким кандидатом мусить пробувати вийти переможно при осінніх виборах.

Та все це не значить, що противники партії що тепер є при владі, не найдуть аргументів для виказання своїх заслуг і для виказання konieczности зміни керми нації навіть у таких бурливих часах, як теперішні.

проходили, Що тільки народу лягло за свободу, встояти не було сили! Ой та зажурились Стрільці Січові, стали дрібні сльози лити. Буде лях проклятий батьками ворати, матерями волочити! Ой не тіша, аніше, що по Збруч то ваше, ще живе стрілецька слава. Вернуться ще ті Стрільці Січові, задрожить тоді Варшава!"

Оце слова цієї військової пісні, що стала так популярною в Західній Україні, рівно як найбільше популярні строфи народних дум та пісень українського лихоліття. Мимо того, що цю пісню польська адміністрація заборонила, а поліція остро переслідувала кожного, хто її співав. Пісня ця представляє чорний трагізм тогочасного українського положення. Хто сподівався, одначе, що в події переходу Української Галицької Армії за Збруч лежить не тільки трагізм українського народу, але теж трагедія хвилевого польського побідника.

У цій народній пісні зрештою глибоко в душі українця затискає нястук та клич: "Вернуться ще ті Стрільці Січові, задрожить тоді Варшава!" Це був відгомін тогочасної віри західних українців, що через Київ поведе шлях до Львова. Це переконання, що при допомозі сил Великої України задрожить ще Варшава перед українською потугою.

Сталося інакше. Варшава не задрожала перед українською потугою; навпаки сини Західної України по норах герейських зусиллях нацистичної Великої України своїми трупями, спаленими горячою тифу. Варшава двадцять літ тріумфувала. Але що це значить двадцять літ в історії народів? Це мала хвилина. Варшава задрожала двадцять літ пізніше під ударами неколкох сил Гітлера, вона незадовго знов задрожить під поцілом бомб червоної Росії. Одно й друге одначе не несе волі ні українського народу, ні польського.

В самій події переходу Галицької Армії за Збруч було вже засіяне зерно і трагедія жидівського варшавського гетта, з його пів мільоном жидівських трупів, і трагедія польського народу, що його ще жде, коли на Саській Пло-

щі в Варшаві на місці бутного прусака спинить свого коня оренбурзький козак в товаристві червоного комісара.

Зародки нової світової війни засіяли над Збручем 16 липня 1919 р.

Декому з американців це може бути дивне таке твердження, але хто пригадає собі війни з 1918/1919, той мусить признати, хоч у великій мірі, слушність такому твердженню. Війна Польщі проти України це був найбільше божевільний самовбійний помисл кресових польських шовіністів, задивлених в шляхоцьку ідеологію Сенкевича в 20-тм столітті, в добі панування права самоозначення народів. Тут було джерело їх охоти панувати над виривною українською землею.

Кажуть, що початки польської держави Юзеф Плуздський довго вагався, чи посилати польську поміч полякам до Львова, та, кажуть зробив це під сильним натиском всемогутчих тоді в Польщі народних демократів, що за границею в Парижі мали вже за собою сертифікат польського уряду. Війна поляків з українцями увязнила найбільше карні та національно найбільше свідомі сили, які могли корисно вирішити справу існування Української Народної Зедиченої Республіки.

Росія в судорогах революції представляла тоді таку малу силу, що невелика, але карна, західно-українська армія, не зарежена большевицькою анархією, могла тоді при технічній допомозі аліянтів оборонити українську незалежність. Війна Польщі проти Західної України ці сили увязнила; вони марнувалися під Львовом замість того, щоб прогнати Московію з України на північ, звідки вона прийшла. Зосереджена українська сила годі могла це зробити. Поляки не дали змоги це зробити, вони змогли червономос-

кати заняти Україну, відбудувати єдину невідому Росію та пожерти двадцять літ тому Східну Україну, а по двацяти літах Західну Україну, балтійські держави тай загрозили самій Польщі. Чи може існувати правдиво незалежна Польща в цій нинішній політичній ситуації? Це велике питання. По нашій думці в цій ситуації правдиво незалежна Польща неможлива. Може існувати якась фікція Польщі, може більше подібна ще на Польщу як фікція України на Україну, але це вже не буде самостійна Польща. Цю ситуацію війною зі Західною Україною Польща сама витворила, а тепер збирає плоди того посіву. Західної України вона не зберегла, а собі підховала сусіда, що її постійно буде гримати за горло, як царі 18 століття тримали ніби незалежну Польщу тогож часу.

Через Київ до Львова.

Це був клич західних українців, викинутих з рідної землі 1919 поляками. Це був клич пориваючий, хоч тяжкий до здійснення. Всеж такий це був клич надії та сильної віри, що говорив про політичне дозрівання за хідного українця. Клич через Київ до Львова це була віра українського самостійництва та соборництва. В ній містилося переконання, що доля кожної частини цілої української землі невідлучно зв'язана з собою. В тім саме величезна користь з трагічної на перший погляд події, переходу західних українців за Збруч.

Хто переживав події з перших місців Української Держави в Галичині, той пригадає собі вузько загуміньковий підхід західних українців до справи України. Великою Україною живо інтересувалася інтелігенція, й то передовсім молодша. Для широких мас, то була справа ще доволі чужою.

(Докічення на сторони 3-ї)

ОЛ. ЛУГОВИЦ. Права автора застережені. В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ У двох частинах (Перший том трильогої "Огнем і Кровою" 17)

Задоволений, що так сталося, пішов Павлоцький до двірця. Селяни ще здалеку його побачили й кинулися на зустріч. — А ми вже й очі прогледіли за вами, думали, що не прийдете. До нас городовики тут чіпаються, документів доходять, а вони якраз у вас... — Правда! — згадав Павлоцький, — і як я міг забути? Та нічого, якось ви їх спекілися. Я забарився у найвищого тутешнього начальника. Зараз поїдемо, хлопці. Підіть накупити собі харчів на два-три дні — додав, виявляючи грошей. — У нас є й свої гроші, — відмовився Петро. — Свої припадуться й надалі. Беріть, та порайтесь скоріше. Чи правда, харчів може те купити дорогою на жидівському базарі. Підіємо на товарову, це недалеко. Стоїть там ешалон дощів. — Свої припадуться й надалі. Беріть, та порайтесь скоріше. Чи правда, харчів може те купити дорогою на жидівському базарі. Підіємо на товарову, це недалеко. Стоїть там ешалон дощів. — Свої припадуться й надалі. Беріть, та порайтесь скоріше. Чи правда, харчів може те купити дорогою на жидівському базарі. Підіємо на товарову, це недалеко. Стоїть там ешалон дощів.

кожному вагоні містилося вісім коней і один-двох козаків — чергових. Для людей додали окремі товарові вагони, виглядом нічим не відмінні від кінських, але нашивкою обозуєдані для приміщення людей. Від безділля козаки снували по стаці, зачіпали розмовами цивільних. Інші сиділи в двірцях вагонів, силлячи жартами по адресі товаришів на стації, треті завзято лускали насіння, майстерно вишлюючи дупини. У чеканні сигналу від'їзду поїзду кожний біввав час, як було йому найбільше до вподоби. У вагоні, де примістилися односельчани Павлоцького, було зо двадцять обозних старших вже віком людей. Всім подобався сумний Дегтеренко, може тому, що й вони тужили за родинами. І хоч тугу старанно ховали, то інстинктивно відчували причину суму товариша-недолі. Кожний виявляв йому співчуття, один сердега-обозний відступив йому своє місце на нарах, коло вікна, пояснивши, що Дегтеренко тільки що з дому, дорогою розглядатиме околиці, то й про рідню менше думатиме...

Загально беручи, значна кількість селян-хліборобів, до якої народности вони не належали, вважають ближчими собі селян іншої народности, чим робітників чи інтелігентів народности своєї. Однакові умовини життя витворили у них риси характеру питому тільки селянам. Селяни гостинні, м'якого серця, правдиві, худобу навіть люблять більше, чим члени інших суспільних класів самі себе взаємно. Наприклад: селянство українське та моськоське відоме зо свого антисемітизму. Але на Білорусії й Україні значне число жидів займалося хліборобством і з міськими жидами взаємно майже не втримувало. Натомісць заприязнювалося з селянами, переймало їхній уклад життя, кили й різнилося чим, то хіба святкуванням суботи. У нещастях виявляло співчуття не словами, а й ділом, поміняючи чи то "жидови", чи то "гоєви". Тим більш козаки, сини вільних степів, у свідомості котрих це не замверли задуми Степана Разина, Омеляна Пугачова та Кіндрата Булавина, їх боротьба за покращення люд. Малюють

козаків напівдикими, безсердечними... І правда, кожне подавлення селянських розрухів в Росії не обходилося без участі козаків. Та винні у цьому не козаки, а ті, що ввели ім беззастережений послух начальству, неправдиве розуміння віри. Хіба ім одним тільки? Друге — усмирюючи бунт вони мстилися на моськоському народі, за підбій тим народом їх вільних степів, за знищення козачього вільного устрою. Безперечно, і матеріяльний достаток служив не аби якою причиною послуху. Донці належали до категорії людей, що вбивання ворогів "Божого помазанника" — царя і віри православної вважали за сльугою у Бога, бо так їх навчили... Адеж і Разин і Булавина і Пугачов билися за царя — проти бояр, що царем коверзують.

(Дальше буде).

1) Російська шарелана історія Пугачева виводить неписьменним хорунжим козачином. Книзькі дослідники Пугачовщини довели, що Омелян Пугачов не хорунжий, тільки козачий полковник, людина, яка на ті часи добре освічена, володіла німецькою мовою.

З Домашнього Фронту

Увеличили позичку грошей.

Тому, що наступної зими забракне опалу, Федеральна Адміністрація Помешкань у величезній кількості домових позичку грошей на уліщення огрівальної системи. Багато власників домов користуються з цього у величезній кількості грошей й літньої порою вставляють так звані „гіт-сілінг“ систему, бо ФАП говорить, що в осени може забракнути відповідних до того робітників.

На основі плану Федеральної Адміністрації Помешкань, позичкові інституції можуть позичити власникам домов грошей на уліщення огрівальної системи на суму 2,500 доларів. Розуміється, що гроші не можуть бути вжиті на що інше. Хто вже позичив грошей, то перша рата сплати припадає аж на 1. листопада. Звичайно люди позичають по 400 доларів.

Контроля ціни на імпортовані матеріали.

Бюро Контролі Цін заявило, що імпортовані матеріали, які торгівці продають федеральним установам, державним контракторам і підконтракторам — вже також підлягають контролі цін.

Дотепер цього не було, каже БКЦ, і коли постановою контролювати ціни на імпортовані матеріали увійде в життя, то ціни на імпортовані речі впадуть в долину.

Потрібно 15,000 злібних до тяжкої праці робітників.

Голова Воєнної Комісії Людської Сили, Пол Мек Нат, заявив, що американські відливарні потребують негайно від 15,000 до 20,000, добре фізично збудованих робітників. Голова Мек Нат повідомив регіональних директорів філій ВКЛС, щоби негайно старалися дістати для відливарень потрібних робітників, бо вони відливають потрібні в війну речі, які мусять бути виконані якнайкорше.

Мек Нат, сказав: „Праця у відливарні (Фандрі) є тяжка і всі це знають, але у відливарні не є аж так гарячо, як було нашим воїнам на декотрих островах Тихого Океану.“

А наші хлопці на фронті, ким побережжі виконували ще тяжчу працю, яку тепер продовжують на полях Нормандії. Їм треба літаків, танків, вантажних троків і гармат, які ми мусим доставити. Тому власне відливарням треба робітників і їх конче треба десь найти.“

Фабрики консервування харчів потребують помочі

Голова Воєнної Комісії Людської Сили, Пол Мек Нат, сказав, що цього літа фабрики консервування харчів потребуватимуть додаткової помочі. Вони консервують мільйони тонн овочів і городовини, але їм бракує робітників. Мек Нат заявив, що अब ці фабрики виконали свою роботу, то їм буде треба 700,000 сталих або 1,400,000 тимчасових робітників.

Домашнє консервування харчів.

Офіс Воєнних Інформацій повідомляє, що на кожних чотири американських господині, три мають намір „кенувати“ в цій сезоні харчі. Перевірка публічної opinii про харчеву справу показує, що в минулому році також господині консервували харчі в такій самій кількості, як цього року.

Бюро Контролі Цін об'явило, що наслідком перевірки публічної opinii в Америці про харчеву справу, згадане бюро відновило вартість поїв'ї на консервованій горох, помідори й аспараги.

У звіті про те, що американці думають про харчеву ситуацію, говориться, що наше громадянство відчуває обов'язок консервувати харчі і, що пересічний громадянин в Америці, виконуючи цей обов'язок, причиняється до поліпшення харчової справи.

Як пишете до воєнок, то адресуйте виразно.

Департамент Війни зробив заяву, що люди, які пишуть до воєнок листи, повинні писати адресу виразно. Департамент каже, що воєнка почта заморем вносить 25,000,000 листів тиждень, отже — кожен хоче аби людина, до якої пише, одержала ваш лист якнайкорше, адресуйте чітко.

Рекорди пайкування газоліни отворені для публіки.

Бюро Контролі Цін вирішило, що публіка повинна мати нагоду перевірити рекорди пайкування газоліни і повідомити про це місцеві філії та Пайкові Ради, щоби отворили для публіки свої книжки.

В повідомленні говориться: „В границях адміністративної округи, людям, які роблять апликації на пайкову газоліну, повинно дати нагоду заглянути в книжки і переконаватися, наскільки миль інші люди дістали газоліни, бо газоліна належить до всіх.“ Далі в інструкції до місцевих філій говориться, що „загальна публіка немає причини безцеремонно заглядати в книжки Пайкової Ради, але коли хто хоче взнати, наскільки миль лична особа дістала газоліни, то йому треба їх показати“.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертували: Іван Кінаш з Мекіз Ракс, Па., \$10; Роман Тенетіло з Колдейл, Па., \$5; Тов. Запорозька Січ, від. 363 У. Н. Союзу з Оліен, Н. Й., з каси \$5, а члени зложили \$9, разом \$14. Отці члени жертували по \$1: О. Іванчик, Д. Мішанець, І. Мішанець, П. Пилипів, І. Адамів, Г. Підскальний, М. Луцишин, А. Лялюк і І. Кліш.

Докінчення зо сторони 2-гої

жа. Навіть в самій Західній Україні вузкоглядність широких мас доходила нерідко до патріотизму свого села чи повіту. „До нас поляки не придуть“, говорили нерідко мужики з якогось там Перегіньска чи покутської місцевості, коли їх українська влада мобілізувала, щоби йти під Львів.

Кілька місяців важкої війни з Польщею, польський наїзд на Західну Україну та примусовий перехід за Збруч у велике невідоме, відкрив перед воєвськими масами західних українців горизонти Соборної України.

Нині нерідко прислужники чужинського панування над Україною надувають клича української соборності. Мовляв російська окупація Західної України це соборність. Річ природна, що це баламутення далеких від рідного краю найтемніших американських українців. В клич українського соборництва невідлучно міститься 1919-го року клич українського самостійництва.

Соборництво українського воїнства з 1919-го та наступного року це було переконання, що тільки Вільний Київ принесе визволення Львовові. Через Київ до Львова, лунав тоді клич, а не через Москву до Львова. Через Москву до Львова могло прийти тільки таке саме поневолення, як і через Варшаву. З тою свідомістю, що тільки вільний Київ може принести волю Західній Україні, кинула ся раз бося армія західно-українських вигнанців на червоних росіян та думким розмахом виперла їх з Правобережної України і вмашерувала до Києва в тім самим дні, в якім білі москалі з Лівобережжя заризикували теж собі наїзд на столицю України.

Оце історичне значіння переходу Української Галицької Армії за Збруч. Він став подією, що затяжів на ті справи, що їх нині переживає не тільки український нарід в Європі, але також сини далекої заморської Америки.

Спрингфілдський Плян

В Спрингфілд, Массачусетт, як і в багатьох інших американських містах з 150,000 або більше населення, живе чимало переселенців з чужих країн, людей різних релігійних вірувань. Є там 18,000 мешканців британського роду або походження; 21,000 ірландських американців; 20,000 американців французько-канадського походження; 15,000 італійських американців; 8,000 євреїв з Росії, Польщі, Німеччини та з інших країн і чимало американців з роду польського, скандинавського, грецького, російського, українського, хінського та армянського. Є там також 3,300 нігрів.

Чим різниться місто Спрингфілд від інших подібних американських міст, так це своєю визначною спробою громадського виховання, яке воно перше почало на широку скалу. Завданням того виховання є боротьба з дрібними упрежденнями, національною ворожнечою та різними непорозуміннями між народами різних рас, різного походження.

Напруження, яке існує поміж різниці групами населення в багатьох частинах країни, є на руку ворогові, який використовує всі релігійні та класові упреждення як зброю, якою намагається розднати нас та вести замішання. Тому власне виховники по цілій країні звернули увагу на „Спрингфілдський Плян“, що має завданням виховувати громадян як жити разом по приятельськи в демократії.

Спрингфілдський Плян почав переводитися у життя п'ять років тому, хоч спроба провадилася ще п'ять років перед тим. Опірається він головню на шкільній системі міста Спрингфілд, що охоплює 39 шкіл, 25,000 учнів, 1,000 вчителів. В міру розвитку та акції захопила в своє коло майже кождо організацію, що цікавиться громадським добробутом.

Ціла шкільна система була реорганізована довкола центральної думки громадського виховання. Ціла програма навчання старанно підготовлена, так аби вчити дітей різного походження ставитися до всіх своїх товаришів по школі як до американців, без огляду на віру, на кольор шкіри, на економічне становище. Учень з першої класи пізнає, як „жити і вчитись разом“ та знайомиться з основними ідеями демократії. В міру того, як він пізнає, який вклад зробили різні національні групи, різні народи в нашу цивілізацію, у нього витворюється почуття взаємозалежності поміж групами та народами. Зі вступом до „Джуньор Гай Скул“ він має більшу нагоду пізнати і оцінити багате наслідство Америки. В ньому виховується прихильне відношення до всіх расових, релігійних та національних груп шляхом пізнання їх культурних цінностей, що у значній мірі причинилися до розвитку Злучених Держав та його власного міста. В „Сіньор Гай Скул“ учень поступає далі — розглядає, обмірковує бжучі події, пізнає суть пропаганди, аналізує свої власні упредження, навчається робити свої безсторонні заклучення.

Релігійної та расової терпимости навчаються діти не через лекції, а шляхом щоденної практики. Наприклад завдяки співпраці місцевого музичного мистецтва, учні мають змогу оглядати різні предмети, якими користуються різні церкви для всіх обрядів. Відвідування богослуження в різних церквах ще більше ознайомлює їх з різними релігіями. В одній школі провідники єврейської та християнської громади влаштували на Різдво спільне святкування Різдва та Ханука, в якому брали

участь учні різних релігійних вірувань. Тим була підкреслена більше подібність святкування християнського та єврейського свята, ніж їх різниця. Діти знавали скільки є спільного в святкуванні Христа та святкуванні Ганна з її синами. Те спільне свято мало такий успіх, що тепер його влаштувуют що року. Сорок відсотків дітей євреїв, що до того не мали ніякої участі в Різдвяних шкільних святкуваннях, тепер є завзятими, діяльними учасниками тих свят.

Використовуються всі можливості, аби дітям прищепити зрозуміння і терпимість до інших, аби навчити їх, як треба разом жити й набиратися знання за умов демократії. З практики вивилося, що чимало недемократичні вчинки дітей є наслідком впливів в самій громаді, чи то в дома, чи в клубі, на вулиці, ба навіть в церкві. В школі з дітьми про те говориться, розбирається, пояснюється.

Одним зі способів боротьби з расовими упрежденнями є перегляд учнями списків воєнних жертв, та списки тих, хто дістав нагороду за героїства. Пізнаючи як багато з наших воєнок та моряків мають єврейські прізвища, діти ясно усвідомлюють, що нарід цієї країни складається не тільки з Смитів, Браунів та Робінзонів.

Інший спосіб, що помагає розвивати в дітях пошану до інших груп, це і пізнання того, що вклали в розвиток цієї країни і християни і євреї чорні люди й білі, люди, що приїхали сюди з чужих країн, на стаде життя, що вважають цю країну своїм домом. Учні роблять інтерв'ю з громадянами Спрингфілда, які родилися на чужині, а потім цей матеріал використовують для своїх шкільних задач, чи то писемних чи устних. Старші учні написали, ілюстрували та оправили книжки, в яких описали дійсні пригоди спрингфілдських громадян, що прибули туди з чужих країн. Одну книжку, під заголовком „Піонерський Дух“, присвятили „чисельним громадянам різних національностей, які прийшли до нашого міста і стали добримі сусідами, дійсними американцями“.

Розвиткови Спрингфілдського Пляну боротьби з расовими і релігійними упрежденнями сприяв особливо доктор Джан Гранруд, що сам є сином норвезького переселенця. Д-р Гранруд є управителем шкіл в Спрингфілді. За три роки після введення в життя пляну, прийнято на посаду вчителя одного нігра. Навіть д-р Гранруд журився тим, як буде прийнятий новий вчитель, але згода і признання від численних громадських організацій була доказом, що плян побудовано на добрих основах і що він добре приймається.

Особливого успіху було досягнуто в поборюванні упредження проти євреїв і нігрів не тільки поміж шкільною молоддю, але також серед старших громадян. Один підприємець звернувся до шкільного директора посередництва праці з проханням прислати йому найліпшу стенографістку. Він був першіймо здивований, коли до нього прийшла чорна дівчина. На його запит до школи, йому відповів, що він питає за найліпшою стенографісткою, а та нігеська дівчина як раз є найкращою. Тоді він прийняв дівчину на працю.

Один хлопець, почувши в дома образливу згадку за євреїв, признався вчителю, що це буде грати з Самом, „бо він єврей“. Учитель говорив про те з родичами хлопця, які признали, що висловилися погордливо про євреїв, але робили те без „двої думки. Те-

пер хлопець грає зі всіма своїми шкільними товаришами.

Розвиткови та поширенню виховничого пляну на цілу громаду помагають своєю співпрацею такі організації та установи, як різні громадські товариства, церкви, робітничі юнії, товариства родичів та вчителів та курси для дорослих. В деяких випадках шкільні урядовці самі безпосередньо зверталися до працевлаштувачів, аби ті залишили своє упредження проти расових, національних чи релігійних груп та аби приймали всіх на працю.

Чимало вчителів, які на початку ставились до пляну скептично, прийшли до переконання, що цей плян є найкращим на виховничому полі, який зявився в теперішньому столітті. Вони також мали студіювати, підготовляти себе, аби могли повні використати новий матеріал з яким тепер доводиться їм працювати. Односторонній, впертий учитель не може сподіватися на підвищення; таких навіть не приймають.

Найліпшим доказом визначного успіху Спрингфілдської спроби є факт, що чимало інших міст випрацювуют виховничі пляни на зразок Спрингфілдського пляну.

НІМЕЦЬКІ ШПИГУНИ В ШВЕЦІЇ

СТОКГОЛЬМ, Швеція. (О-НА) — Шведський уряд приловив на гарячій вчинку 394 німецьких шпигунів. Були це єрвезькі квіслінги і данці, які уважали своїм обов'язком прислужитися нацистам. Зауваживши, що шведський уряд радо приймає в себе норвезьких втікачів, німці взяли на спосіб і вислали туди квіслінгів, яким казали владати, що вони також втекли з під німецького ярма. Таких фарбованих лисів німці вислали до Швеції аж 332, і то не тільки до Стокгольму, а до всіх менших і більших міст. Опинившись на шведській території, квіслінги страшно нарікали на німецьку окупацію, лаяли німців, на чім світ стоїть, і просили шведського уряду дати їм нагоду заробити на життя.

Те саме робили й данці, але цих було тільки 62. Вони теж вдавали ворогів нацизму і просилися оставити в Швеції, бо казали, що німці хотіли їх розстріляти. Шведський уряд вірив цим людям і, сразу помагав їм грошима, а потому дав їм нагоду працювати при тім хто до чого надавався.

Перед трьома місяцями показалося, що всі пани мали підроблені нашіпорти і документи, та що вони зовсім не були ворогами, а приятельми нацистів і нарочні прислани до Швеції шпіонувати. Уряд перевів строгу над ними контролю і посадив до Іванової хати.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КУТОК МОВИ.

Чому Ви завжди пишете „Дюї“ і „Луїс“? Звідки Ви берете звук „ї“, коли в цих назвищах, написаних по англійськи, такого нема?

Лука Стандрет, (Нюарк, Нью Джерсі).

Відповідь Редації. — Як покаже добрий словник англійської мови, вимова тих слів справді не має „ї“, а тільки „і“. Ідучи скрупулятно за англійською вимовою, треба би справді написати „Дюї“ і „Луїс“.

Однак, ми перепишемо ці слова не якою іншою мовою, а українською. Отже ми й дивимося, як у таких випадках поступає українська мова.

Возьмім отсі зібрані прихашцем слова, в котрих голосівку „ї“ попереджує якась інша голосівка, як це є в поданнях двох слів: боїтсья, буїї, боївка, боїще, гайвка (гаїка), гноївка, доїти, гаїти, двоїстий, троїстий, воїн, заїка, таїнство, труїти, хаїїн, фраїр, каїніт, гоїти, роїтися. Возьмім різні назви, в котрих у подібний спосіб сходяться з обою двої-голосівки: Гаїті, Ефраїм, Самуїл, Хаїм, караїм, Каїн, Каїро, Ізраїль, Самуїл, Раїна, Кнїв, Браїл, Мануїльський, Колївщина, Україна.

Колиж тепер попробуємо пошукати в українській мові слів, у котрих сходилися разом „ї“ й „і“, або „ю“ й „ї“, як це мало би бути в двох поданнях угорі слів, то ми певно таких слів не знайдемо. Вимовою мігби хтось сказати „воїстину“, але тут ми почujemo, що маємо до діла з фразою церковного походження.

Ще краще побачимо цю тенденцію, порівнявши українські слова з подібними словами з інших близьких до української мови, та словянських, Отже „Дюї“ й „Луї“.

AMERICAN HEROES

BY LEFF

Pfc. William C. Kelly, of Silver Spring, Maryland, was on observation post duty for his front line regiment in Italy. He spotted German mortar and machine gun emplacements, reporting to artillery observer to direct fire. Hastily he advised the CP with compass directions in place of artillery technical data. A third trial round hit squarely on the enemy. We must buy War Bonds and hold 'em with the same constant eye on the enemy. U.S. Treasury Department

В ПАМ'ЯТЬ 50-ЛІТТЯ ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ НА АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПОЛІ

появилася отсе англійською мовою книжка, якої потреба давалася тут відчувати вже віддавна; зокрема серед нашої тут родженої молоді. Отсею книжкою є науково-літературна праця професора Колумбійського Університету, Кларенса А. Маннінга, про визначних українських письменників, як Івана Котлярьського, Григорія Сковороду, Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесю Українку, Василя Стефаника, Михайла Коцюбинського та інших. Є це

UKRAINIAN LITERATURE

STUDIES OF THE LEADING AUTHORS

BY PROF. CLARENCE A. MANNING

Ось та книжка, вислід доволітнього труду проф. Маннінга, повинна знайтися у кожній культурній українській хаті в Америці. Вона повинна достатки негайно до всіх важніших публічних бібліотек по різних американських містах. Вона повинна бути і по бібліотеках високих шкіл. А в першу чергу повинна її набути і читати американсько-українська молодь.

Ціна за примірник \$1.50

Замовлення слати на адресу: SVOBODA

P. O. BOX 346. JERSEY CITY 3, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—BErgen 4-0237—BRyant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Сушні робітники обов'язані мати посвідку, що вони є до розпорядженості. При перебіженні до менше сушних робіт мусять мати крім цього дозвіл У. С. Емплімент Сервісу. Критичні робітники потребують теж обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН ПОТРІБНО МУЖЧИН

ПОТРІБНО ВОЄННИХ РОБІТНИКІВ ДО ФАБРИКОВАННЯ СТАЛЕВИХ ПЛИТ

МАШИНІСТІВ — ВЕЛДЕРІВ ВИКЛАДАЧІВ НА МЕТАЛЮ — РОБІТНИКІВ

ПОСТІПНЕ АБО ЧАСОВЕ ЗАНЯТТЯ ДОСВІДЧЕНИХ І БЕЗ ДОСВІДУ

ДОБРА ПЛАТНЯ

СТАВА РОБОТА ДОСІТЬ ОВЕРТАІМ

ЗНАМЕНІТІ РОБІТНІЧІ УМОВИНИ Потрібно швидко звільнення

L. O. KOVEN BRO., INC.

PATERSON PLANK RD. & FRANKLIN ST. JERSEY CITY, N. J.

МУЖЧИН

НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ

Дистанту харч і уніформи Цілий час або частину

ПОМИВАЧІ ДИШВАШЕРІЗ, ПАТВАШЕРІЗ ПОРТЕРИ на день і ніч

Мусять говорити по англійськи Бонуси — платні вакації Постійна позиція

Робітники в критичних заняттях мусять принести звільнення

SCHRAFFT'S

ГОЛОСИТЬСЯ ЦІЛИЙ ДЕНЬ

56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

АБО ГОЛОСИТЬСЯ 5-8 ГОДІ ВЕЧІР 1381 BROADWAY (Nr 38 St.) N. Y.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

Досвід неспотрібний

ЯК

ПОРТЕРІВ

І

РОБІТНИКІВ

ДОБРА ПЛАТНЯ

ПОСТІЙНА РОБОТА

Робітники з важкої воєнної роботи мусять мати доказ звільнення

FEDERAL

TELEPHONE & RADIO CORP.

591 BROAD ST., NEWARK, N. J.

Робітники до пекінг тансу

Stahl-Meyer Inc.

1125 Wusckoff Ave., Bklyn, N. Y.

Від понеділка до п'ятниці

Бучерів

All types of rook men

Добра платня, стала робота

Stahl-Meyer Inc., 172 E. 127 St., N.Y.

Голоситься від понеділка до п'ятниці

Потрібно мужичи до чистення

в віні 40-50 літ,

з добрим здоров'ям, 85 в. на год.

Stahl-Meyer Inc., 172 E. 127 St., N.Y.

Також 1125 Wusckoff Ave., Bklyn.

Від понеділка до п'ятниці

Мужичи (15)

Сильних і здорових стала робота

85 в. на годину. Голоситься

Stahl-Meyer Inc., 1125 Wusckoff St., Bklyn.

Від понеділка до п'ятниці

МУЖЧИН

в управлінні товариств

в фабричній формі.

Стала посада

ДОБРА ПЛАТНЯ

Потрібно посвідки звільнення.

VALENTINE & CO.

Jacobus Ave.,

South Kearny, N. J.

ПОРТЕРІВ—РОБІТНИКІВ

Добра платня тепер з побоюванням

будущістю, важди воєнна індустрія,

співачство, що жиє до розпорядженості

єсть потрібні.

EIMER & AMEND

GREENWICH & MORTON STS.,

NEW YORK CITY

7th Ave. subway-Christopher St. Sta.

N. I. мейкани Hudson Tubes,

Christopher St.

а також у фабричній Edgewater

350 River Rd., Edgewater, N. J.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИНИ

КУХАРКІВ

Жнок заінтересованих в куховарстві

з домашнім або рестораним

досвідом

Добра платня—скора п'ятниця

Гарний вишкіл в добрій роботі

Треба знати читати

і писати по англійськи

SCHRAFFT'S

56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Звіт жертв на Червоній Хрест (від 1 січня до кінця червня 1944).

З-представлення Назар Стодоля \$190; збірка в У. Кат. Катедри \$138; Т-во У. А. Горожан \$100; Т-во У. А. Горожанок (41 від. С. У. А.) \$64; Т-во О. Кобилівської (48 від. С. У. А.) \$63; картонна забавка в клубі 23. і Брани вул. \$60; Дочки У. країни (42 від. С. У. А.) \$53.50; У. Громада 23. і Брани \$50; картонна забавка в клубі при Френкліні \$46.81; відділ 47 С. У. А. \$45; Т-во Св. Юра \$7.75; Т-во О. Басараб (46 від. С. У. А.) \$37; П. Стемплевич \$35.

По \$25 дали: Клуб на Френкфорд, П. Ваврів, У. Клуб в Св.т Філядельфії, Т-во Мир, У. Кат. Хор. Далше прийшло: з забави у.п. Гришцишина \$17; збірка у.п. Навроцької \$22; збірка на свечинні в Норт Філядельфії \$25; збірка, передана п. Чорномазом \$21; Теодор Свистун \$20; майор Дармограй \$15; відділ 52 С. У. А. \$14. По \$10 дали: Т-во Любов (від. 45 У. Н. С.), У. А. Ветерани, Сестр. Н. З., гр. Гауссей, Воєнн. Матері. — Збірка на забаві в гр. Харука \$6.75.

По \$5 зложили: на весілля у гр. Кондрацької: М. Барановський, В. Каричук, М. Лудчик, Ю. Коцюбинський, о. М. Воланський, Р. Карбінчик; з забави в гр. Сивуляка, гр. Василік; збірка Ф. Насевича; збірка у гр. С. Слободзана; гр. Т. Юськів, М. Мохналь, Е. Футрик, Бернцьяк, І. Дуда, Максимюк.

По \$4: збірка передана А. Філіпкевич; по \$3: В. Манур, Веклюк; по \$2: О. Возняк, Корояк, д-р Дубас, В. Заболотний, П. Березовська, К. Гораль, Пискарь, Угорчак; Стемплевич \$1.50; по \$1: С. Штогрин, І. Лисак, Г. Борисевич, М. Козел, С. Захарчук.

Вище подані суми перейшли через руки і були доручені У. країньським Відділом А. Ч. Х. до головної квартири. За гроші перелані впрод до головної квартири Ч. Х. Україньський Відділ дістав признання.

Всіх грошей зложили українці \$ 1,629.46.

Т. Кульчицька, голова; О. Штогрин, секр. К. Кошобинська, кас.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

ПОТРІБНО МУЖЧИН І ЖЕНЩИНИ

МУЖЧИН—ЖНОК

ПІДЛЮДЖЕННЯ АБО ЧАСОВА РОБОТА

4 ДО 7 ГОДИН ДЕННО

ДОБРА ПЛАТНЯ

СТАЛА ПРАЦЯ

ДО ЗВИЧАЙНОГО ЧИЩЕННЯ

В ОФІСОВИХ БУДИНКАХ І

ГОТЕЛЯХ В МЕНДЖЕТІ І

БРУКЛІНІ.

ВЕЧОРАМИ АБО НОЧАМИ

Голоситься денно до

NATIONAL CLEANING CO.

9 W. 29th St., near 5th Ave.

New York City

НОВИЙ ГОЛОВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА. Президент Рузвельт іменував Д. Бейзіла О'Конора президентом центрального комітету Американського Червоного Хреста. Він є наступником Нормана Г. Дейвіса, що помер 2. липня.

КИТАЙСЬКА ПРЕСА ПРО ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТА ВОЛЕСА

ЧУНКИНГ, Китай. (ОНА) — Китайська преса дуже захоплена візитою американського віце-президента Волеса. Писала про него довгі статті, друкуювала його промови і наводила довгі цитати з його брошури „Вік Звичайної Людини“. Коментари про него були досить тверезі, змістові і повнаючі. Преса остерігалася китайську публіку, аби не покладала великих надій на те, що коли приїхав американський віце-президент, то Китай вже повинен перестати журитися своєю долею, бо американці подбають про неї. Нині такі часи, що кожний народ дбає про себе.

Віце-президент Волес — це незвичайний американець, писали китайські газети, американець, якого навіть його власні люди ще якслід не оцінили, бо він їх думками випередив на сотню літ. Чоловік несповуний, щирий, розумний, гуманний, такий що хотів би бачити всіх людей щасливими, ситими; щоби всі мали роботу, аби були освічені.

Промови Волеса прості, зрозумілі, нефальшиві, такі що навіть пересічний „кулі“ міг добре їх розуміти. Китайський народ привин Волеса, як свого рідного сина, вислухав, що він мав сказати, і полагався в дорогу додому.

Многі газети завважують, що таких американців, як віце-президент Волес, мало є в Америці і, що його відвідини Чанг Кай Шека матимуть велике значіння. Кажуть, що Волес є за те, аби Китай був трактований на рівні з іншими великими державами і, щоби його заслуги в нищенню японської воєнної машини були відповідно оцінені.

Нам не треба думати, що Америка пас з бідн виграє, пише одна з більших газет в Чункінг, бо вона бється на двох фронтах, але було би пожаданим дати нам бодай маленьку поміч, особливо в харчах й модерній воєній зброї. Ми не хочемо неї задуру, ні. Китайський народ є гордий і не хоче даровизни від нікого. Ми віримо вам, пане віце-

президент, що Америка буде нам помагати, але перекажіть своїм людям, що кожний позичений нам цент, кожда куля, буде вам заплачена; кожний фунт харчів буде вам відданий. Перекажіть американцям, що ми цінимо їх поміч і, що в боях за кращу долю для нашого і вашого краю, ми їх не заведемо, будем битися доги, поки наш спільний ворог, ворог цілого людства — не буде цілковито розгромлений.

ПАРИЖАНЕ ГОЛОДУЮТЬ

ЛОНДОН, (ОНА) — Доносів з Нормандії на основі оповідання німецьких полонених, які ще недавно були в Парижі, що парижани страшно голодують. Німецькі воєнки чужинського походження оповідають, що німці отграбили парижан до того ступня, що ці останні без харчів. В Парижі бракує хліба, мяса, набулу. Муки не можна ніде дістати за ніжку ціну. Розуміється, що німецьке населення тоді ще дістало собі харчів, але правдиві парижани голодували. В останніх днях ситуація погіршала, бо американська авіація знищила залізничні, порозбивала стації і спинила довіз ярини.

Коли піддалися чужинські воєнки в німецькій армії і робітники, що ними німці будували приморські укріплення, були ще в Парижі, то казали, що селяни довозили до міста децю харчів і таким чином давали міщанам спромугу вдержатись при житті, але тепер і того нема, бо німці взагалі не дозволяють нікуди їздити. До того німці ще конфіскують харчі, і селяни бояться надвір показатись. Як в кого знаходиться яка позжива, то він її переховує на крапці часу.

ЯК РУМУНИ ХОВАЛИ АМЕРИКАНСЬКОГО ЛЕТУНА

АНКАРА, Туреччина. (ОНА) — Наспівша сюди контрольована німцями румунська газета принесла вістку, як румун-

ський наряд ховав американського військового летуна. Коли американська воздушна ескадрона робила налет на Букарешт, то один літак був ушкоджений і впав на землю. Він розбився і летун був неживий. Місцева людість їх зауважила і справила летунові великий похорон. Люди викопали велику могилу і поховали американського воєнка з великими почестями.

А що це було десь в глухих селі, то влада аж в два тижні довідалася, що саме сталося. Жандарми найшли на могилі свіжі вінки і донесли про це вищій владі. Приїхали високі урядовці і розпитували, як це сталося і хто саме брав участь в похороні. Потому зарая місцевих людей і казали, що вони повинні би за таку

ЖОЛУДКОВІ ЗАБУРЕННЯ

боліки, печія, жовч, міхур і інші жолудково-кишкові болі мусять і повинні бути лікувані.

ФЛЮРОСКОКІПНА ЕКЗАМІНАЦІЯ

Х-ПРОМІННЯ \$1.00

Поряди обіймають: Мінущину, фізичну перевірку, тиснення крові, дятлюку, перевірку серця, легенів, і органів у животі.

КРОВ І ШКІРА

недуги міхура й широк лікується наймодернішим й науковим методом. Наші знарядді і прилади є незвичайно докладні.

НЕРВОВИЙ СТАН

як: подраження, заворот голови, втрата рівноваги, ослаблення мускулів, брак енергії або люттвотого охоту, безсонність і дрожажні серця вимагають нашої поради.

РОЗДУТТЯ ЖИЛ І БОЛЯЧКИ

все те лікується скоро і без боляк без утрати часу в праці або дома. Нема вірзування ні операцій.

ПРОПУКЛИНА

Я болі хребтового кічка без різання, без випалювання, без болю. Болячки відходять кишки, заблюкування крові, шліпки, прурітус (свербляча пропуклина) і інші недуги хребта лікується науковою лагітною весторонною методою.

Хронічні недуги науково лікується за низькою заплатою.

Hill Medical Office

26 HILL ST., NEWARK, N. J.

One Block from Newark City Hall

Hours: 9 A.M. to 4 P.M., 6 P.M. to 8 P.M. Tues. and Thurs. 9 A.M. to 5 P.M. Sun., Hol.: 10 A.M. to 1 P.M.

ЛІКУЄМО ХРОНІЧНІ НЕДУГИ ЧОЛОВІКІВ І ЖНОК.

ШКІРНІ, НЕРВОВІ І ШЛІВКОВІ НЕДУГИ, Гемороїди й інші відходять забурення, Ніркрові й Міхурові забурення, Білі у кишках, Шлуночкові й внутрішні забурення, хронічні боляки, пухлину желез, нервоно ослаблення, ревматизм і запаління жил. Лікуємо ЧОЛОВІКІВ І ЖНОК модерними методами зі скорою п'ятною. Лучі Екс, екзамінація крові і мочі, застрикни, коли вказане. Всі хронічні недуги лікуємо науково.

ОПЛАТА УМІРКОВАНА. — МЕДИЧНА ЕКЗАМІНАЦІЯ \$2

DR. ZINS (28-літнє заведення)

110 EAST 16th STREET (Union Square) NEW YORK, N. Y.

Щоденно від 9. г. рано до 7. г. веч. У неділі від 9. рано до 2. полв.

ПРИСТУПНІ ЦІНИ

В таких часах, як тепер, мало хто може не звачати на справу коштів. Це є одинока причина, чому ми кладемо такий натиск на наші приступні ціни.

Якість нашої услуги поборює всяку конкуренцію; наші ціни є такі низькі, що безумовно кожна родина є здивована і вдячна.

STEPHEN J. JEWISIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne

Phone: BErgen 4-5989 Phone: BAyonne 3-0540

ТАРЗАН, ч. 1009. Подорож починається.

AT DAWN, A HORDE OF PORTERS LIFTED THE CAGES OF THE BEASTS, AND STARTED ON THE LONG JUNGLE TREK.

FERETT GUARDED TARZAN'S CAGE. HE WAS TAKING NO CHANCES OF LOSING THE STRANGE WILD MAN.

SOME DAYS LATER, TARZAN CAUGHT THE SCENT OF THE SEA AND HE HEARD FERETT DISPATCH A COURIER A-HEAD.

"TELL THE CAPTAIN TO GET UP STEAM—CALIFORNIA, HERE I COME!"

Зо сходом сонця горда по-свій підняла скрині зо звірами й почалася довга подорож джунглями.

Ферет стерг клітку Тарзана. Він не мав охоти стратити „дикого чоловіка“.

Кілька днів пізніше Тарзан почув запах моря й почув, як Ферет післав наперед вістуня.

„Скажи капітанови, щоби приготував парохід. Каліфорнія“.

роботу сидіти в криміналі. Німці є люті на румунське населення, що воно нічого не розуміє, бо були випадки, що як американські летуни летіли бомбардувати нафтові поля, то румунські селяни витали їх, як своїх рідних авіаторів.

ДАРОМ

ВИШЛЕМО КОЖНОМУ ЗБРАЗОК (SAMPLE)

КАРПАТСЬКОГО ЧАЮ

з найбільшого гірського діля, на недовгаго жулудка, печіники і широк. Велика пачка коштує 50¢.

● ГРУДНЕ ЗІЛЛЯ, природне средство припоручають тим, що терплять на штерній кашель, бля горла і задуху. Пачка коштує 50¢.

● ЗІЛЛЯ НА БОЛЮЧІ ПОГИ. Дуже помічне. Як його ужити, подруковано на баксі. Велика пачка 50¢.

● МІШАНІ КОРИННЯ, на нестравність, брак апетиту, корчі. Добре також на запал до горішки. Пачка 50¢.

Маємо всікі лічичі зілля, анста, цвіт, кору, м'яди, кориння, ладан, живицю і т. д.

Замовлення просивайте на адресу:

UKRAINIAN BAZAAR

170 E. 4th St., New York, N. Y.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.

● Аналіз крові для подорожого свідомства.

● Гемороїди й желяки лікується без операцій.

223 SECOND AVE., cor. 14th St., NEW YORK CITY, Room 14.

GRAMercy 7-7697

Офісні години: денно від 10 до 7:30.

ЖІНКА-ДОКТОР ДО ОБСЛУГТИ.

X & Флюроскоп.—Екзамінація \$2.00

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

і вище ОБСЛУГЕМО В ПЕРТ АМБОІ І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN FUNERAL HOME